

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΕΚΦΡΑΣΗΣ – ΕΚΘΕΣΗΣ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ 02/12/2018

Α. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τα πρότυπα και οι Νέοι

Στα μπαράκια και αλλού όπου συχνάζει νεολαία, ακούω τους νέους να μιλούν μόνο για χρήμα. Το χρήμα έχει γίνει για πολλούς από αυτούς το μόνο όνειρο, το μόνο πρότυπο.

Η ανάπτυξη προτύπων αποτελεί ιδιαίτερη ανάγκη της ανθρώπινης δραστηριότητας και αναγκαστικά **αντανεκλά** την κοινωνική συνείδηση μιας ομάδας ή μιας εποχής. Τα πρότυπα οφείλουν την πνοή και τις μεταλλαγές τους στη δυναμική της κοινωνικής ζωής, τη διαφοροποίηση των τεχνικών μέσων, τη διαμόρφωση της κάθε νέας κουλτούρας. Δεν είναι λοιπόν τυχαία η σχετική απουσία προτύπων και η συμπλήρωση του κενού τους από τις λεγόμενες «ευτελείς αξίες», σήμερα, που διανύουμε μια μεταβατική περίοδο από ένα σύνολο γκρεμισμένων αξιών σε ένα άλλο που ακόμα δεν έχει **διαμορφωθεί**.

Δεν είναι όμως περίεργο ότι η νεολαία δεν ασχολείται με τα πρότυπά μας, αφού δεν συνδέεται με αυτά. Και πώς να ασχοληθεί αφού αυτοί που της τα προσφέρουν έχουν ως πρώτο μέλημα να μην είναι ανιχνεύσιμη η προέλευση, η ανάδειξη και η σκοπιμότητά τους. Πώς λοιπόν η νεολαία να ανοιχθεί σε κάτι που εξ' ορισμού υποπτεύεται; Αντιδρά στα πρότυπα που εμφανίζονται κούφια και δημιουργεί τα δικά της νεανικά «αντι-πρότυπα». Η σύγκρουση των δύο παράγει σιωπή.

Και η επίσημη άποψη «οι νέοι συμπεριφέρονται έτσι γιατί δεν έχουν πρότυπα»! Για ποια πρότυπα μιλάνε άραγε; Τα **κιβδηλα** πρότυπα που αγοράζονται φτηνά στα περίπτερα; Μα η νεολαία αξίζει υψηλότερους στόχους και όνειρα που συνοψίζονται στις λέξεις αλήθεια, εντιμότητα, δημιουργικότητα, κοινωνική προσφορά. Ίδιους βέβαια με τους παλιά δικούς μας, αλλά από μας ποιός άραγε τους έχει διατηρήσει;

Το κάθε πρότυπο κερδίζει το σεβασμό όταν αντικατοπτρίζει έργο και όχι κενά νοήματος «ιδανικά». Η νεολαία, ασυνείδητα ίσως, το ξέρει αυτό, και θα ήμουν επίορκος αν προσπαθούσα να την πείσω για το αντίθετο.

Η νεολαία που τρώει πολύ λιγότερο κουτόχορτο από τους μεγάλους και σίγουρα δεν το χωνεύει καθόλου, κατάλαβε γρήγορα ότι το θέαμα με το κιλό της τηλεόρασης δεν είναι μήνυμα, δεν είναι πρότυπο ούτε φορέας ονείρων και δημιουργίας. Στράφηκε λοιπόν στην μουσική, το χορό και το τραγούδι, που έστω και για τον ακροατή δεν παύουν να είναι δημιουργία, αφού οδηγούν την ψυχή, το μυαλό και το σώμα σε νέα μονοπάτια και αναζητήσεις, σνομπάροντας την τηλεόραση, προτιμώντας εαυτούς και αλλήλους.

Οι νέοι κάθε εποχής πιστεύουν στην αυθεντία της λογικής και όχι στη λογική της αυθεντίας. Ο νέος κάθε εποχής είναι ίδιος, επιφανειακά αλλάζει μόνο. Άλλοτε φορά καμπάνες και έχει φαβορίτες, βάζει σκουλαρίκι, ακούει τζαζ ή heavy metal, κ.τ.λ. Στην ουσία είναι ο ίδιος, **ορμητικός**, ιδεαλιστής, άπειρος, ρομαντικός, αντιαυταρχικός, επαναστάτης. Αντί λοιπόν να τον παγιδεύσουμε σε λαβύρινθους τυπολατρείας και να τον κουράζουμε με αμφίβολες αυθεντίες και πρότυπα, γιατί να μην του δώσουμε απλά την ώθηση και να του αφήσουμε ελεύθερο χώρο να δώσει κι αυτός τη **συμβολή** του; Να τραβήξουν λοιπόν το δρόμο που νοιώθουν να τους δείχνει ο ίδιος ο εαυτός τους.

Τα πρότυπα πάλι που **επικρατούν** στο χώρο της Παιδείας είναι τα πρότυπα των δυνατών που κατέχουν και διακυβερνούν τα αγαθά. Η παιδεία προσπαθεί να μορφώσει πολίτη ικανό να συντηρεί τα καθεστώτα, όπως είπε και ο αείμνηστος Γληνός. Η αδιάκοπη όμως δυναμική και οι πόθοι εκείνων που διψούν για γνώση, οδηγεί ευτυχώς σε νέα δεδομένα ισορροπίας έξω και σε αντίθεση και με το κράτος, δηλαδή σε νέα πρότυπα. Τα νέα πρότυπα πιστεύω και ελπίζω ότι θα δημιουργηθούν μέσα στο γενικότερο περίγραμμα ιδεών που ανέκαθεν αποτελούσαν πρόπλασμα μιας ουμανιστικής ιδεολογίας και πολιτικής: η κοινωνική αλληλεγγύη, η πολιτική ως συμπύκνωση κοινωνικών πρακτικών και όχι ως τέχνη της διαχείρισης, ξενόφερτα μάνατζμεντ, η ιδεολογία της συλλογικότητας αντί των οραμάτων του ατομικισμού, η πίστη σε έναν καλύτερο κόσμο, όπου θα πρυτανεύουν οι ανάγκες και οι αξίες χρήσης και όχι οι νόμοι της αγοράς και του ανελέητου ανταγωνισμού.

Επί του παρόντος οι νέοι συνθλίβονται μέσα στην οικονομική δυσπραγία, την ανεργία, την απαιτητική οικογένεια και κοινωνία που ολοένα απαιτούν, αλλά δεν ακούν και δεν νοιώθουν. Ας μην εκπλήσσονται λοιπόν όταν σπέρνοντας προβλήματα θερίζουν θύελλες.

Εγώ απλά ζητώ συγγνώμη από τα παιδιά που βρέθηκαν σ' αυτόν τον άθλια ανταγωνιστικό, αφόρητα ανορθολογικό, θλιβερά υποκριτικό, μολυσμένο κόσμο μας. Η ουσία, το πρότυπο της εξέλιξης, είναι το πετροβόλημα του τείχους της σιωπής, του βολέματος, της κοινωνικής αλληλοκάλυψης προσωπικών συμφερόντων, της ανυποληψίας, της αυθαιρεσίας, του αυταρχισμού, μαζί με την αμφισβήτηση κάθε αυτοανακηρυγμένης αυθεντίας.

Είμαστε λοιπόν μια κοινωνία παρακμής στα πρόθυρα της αυτοκαταστροφής της; Όχι βέβαια!

Του Νίκου Μαρκάτου

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Πού οφείλεται το γεγονός ότι σήμερα δεν υπάρχουν πρότυπα, σύμφωνα με το συγγραφέα;

(ΜΟΝΑΔΕΣ 10)

2. **Το κάθε πρότυπο κερδίζει το σεβασμό όταν αντικατοπτρίζει έργο και όχι κενά νοήματος «ιδανικά».** Να σχολιάσετε την παραπάνω φράση του κειμένου σε μία παράγραφο 70-80 λέξεων.

(ΜΟΝΑΔΕΣ 15)

3. Να βρεθεί η δομή και ο τρόπος ανάπτυξης της 7^{ης} παραγράφου του κειμένου: «Οι νέοι κάθε εποχής ... τους δείχνει ο ίδιος ο εαυτός τους».

(ΜΟΝΑΔΕΣ 10)

4. Να βρείτε στο κείμενο τρεις φράσεις στις οποίες χρησιμοποιείται η ποιητική – συγκινησιακή χρήση της γλώσσας.

(ΜΟΝΑΔΕΣ 5)

5. **α.** Να βρείτε από ένα συνώνυμο για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **αντανακλά, διαμορφωθεί, κίβδηλα, συμβολή, επικρατούν.**

β. Να βρείτε από ένα αντώνυμο για τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου που σας δίνονται: ανάπτυξη, ορμητικός, αδιάκοπη, ατομικισμού, παρακμή.

(ΜΟΝΑΔΕΣ 10)

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Στην κρίσιμη εφηβική ηλικία συχνά οι σύγχρονοι νέοι επηρεάζονται από αρνητικά πρότυπα. Ποιες συνέπειες έχει η υιοθέτηση αυτών των προτύπων στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους και γιατί αυτά έχουν τόσο μεγάλη απήχηση; Να υποθέσετε ότι το κείμενό σας θα εκφωνηθεί σε μαθητική εκδήλωση. (350-400 λέξεις).

(ΜΟΝΑΔΕΣ 50)

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!!!

**ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:
ΑΣΠΑΣΙΑ ΒΑΦΕΙΑΔΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΒΕΤΟΣ
ΜΑΡΙΑ ΝΤΕΛΜΠΙΖΗ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΠΠΑΣ**